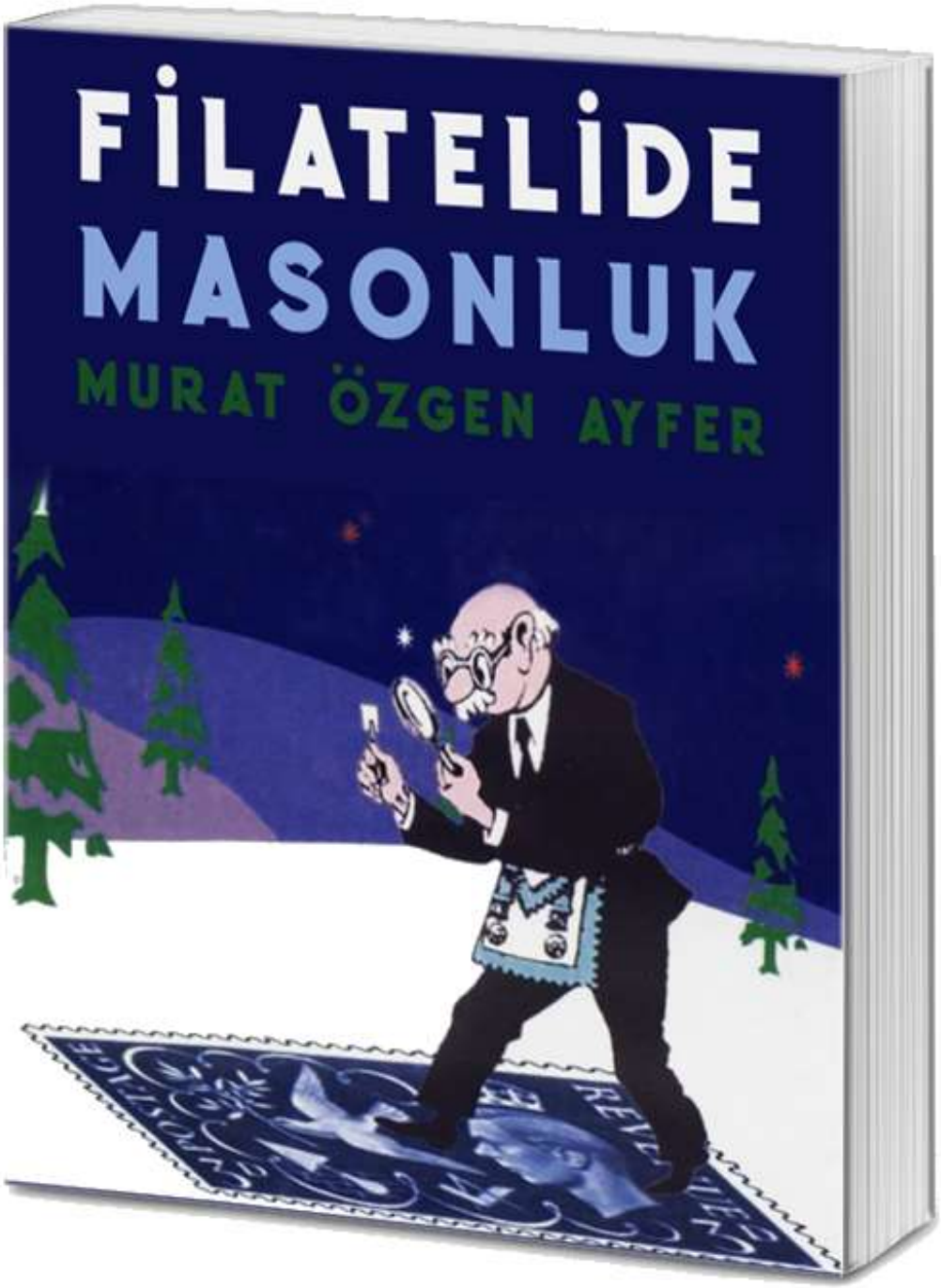
Filatelide Masonluk – Sunuş Bölümü

Görzelin alıntı kaynağı: Masonic Philatelic Club (UK)

SUNUŞ

Pulun Kısa Hikâyesi – Derya Gül

Yıllar önce her gün okuldan ya da işten eve geldiğimizde ilk sorduğumuz soru belki de *«Bana mektup geldi mi?»* olurdu.

Yazdığımız mektupların cevaplarını büyük bir heyecan içerisinde günlerce bekler dururduk.

Kimilerimiz yurtiçi veya yurtdışındaki arkadaşlarıyla, kimilerimiz ise aile bireyleri, tanıdıkları, dost ve akrabalarıyla mektuplaşırdı. Ortalama bir-iki hafta içerisinde elimize en azından bir mektup ulaşmış olurdu. Heyecanla o mektubu açıp okuyuşumuzu, eminim çoğumuz hâlâ dün gibi hatırlarız.

Hatta belki de mektuba cevap olarak yazacaklarımızı önce sıradan bir defter kâğıdına yazar, daha sonra bu müsveddeleri renkli mektup kağıtlarına özenle geçirir, zarfa koyar ve postalardık.

Kimi zaman mektupla beraber zarfa sığabilecek ölçülerde ufak hediyeler bile gönderirdik; bir resim, bir fotoğraf, ince bir bileklik veya minik bir kolye ucu gibi...

Günümüzde 50 yaş üstü insanların yaşam biçimi kapsamında önemli bir yer tutan mektuplaşma, daha genç olanlar için hoş bir nostaljiye, çağcıl nesil içinse tamamen tarihin tozlu sayfalarında kalkmış eski bir haberleşme biçimine dönüştü.

Tarih boyunca gelmiş geçmiş, sayamayacağımız kadar çok iletişim yöntemi var. Zamanla erişim olanakları ve teknolojinin ilerlemesiyle adını "iletişim çağı" veya "bilgi çağı" olarak belirlediğimiz günümüzde artık iletişim her an, her yerde... Uzaklık diye bir kavram yok!

Bir zamanların en yaygın haberleşme aracı olan mektuplaşma sadece bir iletişim aracı da değildi üstelik… Edebiyatın ve tarihin de bir parçasıydı. Bugün Stefan Zweig'ın hayatını, yaşadıklarını, mücadelesini, kaygılarını, acılarını ve mutluluklarını kaleme almış olduğu o mektuplarından daha iyi bize ne anlatabilir!... Aynı şekilde Nazım Hikmet'in mahkûmken Kemal Tahir'e yazdığı mektuplar yalnızca onun o yıllarına değil, o dönemin sanatına, siyasi ve dünya görüşlerine de ışık tutmaktaydı.

Sadece mektuplar değil, önemli belgeler, duyurular, bildiriler, dergiler hatta kitaplar gibi birçok şey elimize posta sayesinde ulaşırdı.

Zarfa konulan mektupların yanı sıra kartpostallar da vardı. Bunlar hem kısa ve açık mesaj olduğundan ucuzdu hem de ön yüzündeki resim ile bir başka ileti ya da bilgiyi aktarırdı.

O günlerin nostalji kokan bu iletişim yönteminden günümüze tarihi ve edebi hatıralar dışında kalanlar ise pullar oldu. Zamanla ömrünü tamamlayıp işlevselliğini kaybeden bu iletişim aracının postalanması için gerekli olan "pullar" şimdi artık tamamen bir koleksiyon biçimi haline geldi. Nitekim "filateli" sözcüğü de öncelikle pul koleksiyonu sistemi anlamında kullanılır oldu; başka koleksiyon türlerinden, özellikle para ve ilişkili nesnelerin koleksiyonu anlamına gelen "nümismatik"ten ayrı tutulması için…

Filateli sadece pul koleksiyonu değildir kuşkusuz… Postalama amacıyla ve bu bağlamda kullanılmış her türlü nesnenin koleksiyonu filatelinin kapsamına girer. Ancak pul, ister tek başına, ister bir yere yapıştırılmış olsun, ister temiz ister damgalanmış olsun, hepsinin içinde özellikli bir yer tutar. Nitekim filatelinin "masonik" nitelikli ya da Masonluk ile bir bakıma bağlantılı olanı da…

Şimdi 2019 yılında olduğumuza göre bundan yaklaşık 179 yıl önce postalama sistemindeki kargaşalığın önüne geçmek amacıyla çıkartılan pul, nasıl olmuştu da dönemi belgeleyen, önemli insanları, özel ve önemli günleri betimleyen, ülkenin kültürel, politik, turistik ve ekonomik durumunu da yansıtan, kendisi küçük ama anlamı büyük birer tarihi sembol haline dönüşüvermişti?

Günümüzden çeyrek yüzyıl gibi kısa bir süre önce ise pul artık gözden düşmüş, bunun yerini postanelerde makine ile damgalama yöntemi almıştı. Kim bilir belki de pulu yapıştırma ve el ile damgalama geleneğinin insanlara ağır gelmeye başladığı için!

Mektup Öncesi

Pulun hikâyesine geçmeden önce çok kısa bir şekilde iletişimin ve postalama teşkilatının gelişimine de değinmekte yarar olabilir.

Bilebildiğimiz kadarıyla ilkel insanlar işaretlerle ve çıkardıkları birtakım seslerle iletişim kurabilmekteydi. İnsanlar, aralarındaki mesafe artınca "bağırarak" haberleşme yöntemi çok sınırlı kaldığından, bunu daha uzak mesafelere taşımanın yollarını aradı.

Ses çıkarmanın başka yollarını keşfetmeye başlayan insan, "davul" diyebileceğimiz gereçlerle daha uzak mesafelere haber göndermeyi keşfetti.

Yazılı tarih öncesine dayanan geçmişiyle "tamtam"ın, ilk insanların kullandığı haberleşme aracı olduğu söylenebilir. En eski vurmalı çalgılar arasında olan "tamtam", konuşma dili öncesinde kullanılmaktaydı. Kabileler arası iletişimi sağlayan bu araç, şifreli vuruşlar ile haberleşmeyi olanaklı kılmaktaydı.

Taş Devrinde ise mağara duvarlarındaki resimler aracılığıyla insanların iletişim kurduğu düşünülmektedir.

Ateşin bulunmasıyla birlikte Kızılderili kabileler arasında kullanılan duman da eski haberleşme araçlarından biridir. Kabileler, kendi aralarında belirledikleri şifreler ile yanan ateşin üzerine örtü tutarak ve karşı tarafa duman göndererek haber vermekte, dumanın sıklığına göre acil durum olup olmadığını karşı taraf anlayabilmekteydi.

Ateş ve dumanla haberleşmenin keşfi, iletişim kurmanın ilk gelişim basamağı olarak da kabul edilmektedir.

***

Zaman ilerledikçe insanların iletişim kurma becerileri de gelişti. Kullandığı birtakım sesler daha fazla anlam kazanmaya, belirginleşmeye ve sistematikleşmeye başlayarak ortak bir dil yapısı kurma gereğini ortaya çıkardı. İlkel ortamda basit sesler her yerde aynı anlama gelse de tanımların ve kavramların ses ile aktarılmasına başlanınca, sözcükler oluştu. Birbiriyle bağlantısız, hele iklim ve coğrafya bakımından çok farklı toplumlarda sözcükler de farklı olunca, her çevrenin kendine özgü bir dili oluştu.

Bildiğimiz tarihte yazının bulunmasıyla ise iletişim bambaşka bir şekle dönüştü.

Sümerler M.Ö. 3500-4000 yıllarında bilinen ve "simgenin sesi" olarak tanımlanan ilk yazıyı kullandı. Yaklaşık M.Ö. 3000'li yılların başında ise Eski Mısır hiyeroglifleri ortaya çıktı.

Yazının bulunmasıyla birlikte iletişimde en büyük rol oynayan aracılardan biri de posta güvercinleri oldu. Taş yerine üzerine yazı yazılabilen hafif maddelerin keşfi, ardından özel olarak eğitilen güvercinler sayesinde karşı taraf ile iletişim kuruldu. Güvercinin ayağına bağlanan not ile haberleşme sağlanmaya başlandı.

Fakat yazının bulunuşunun insanlık tarihinde çığır açması gibi tekerleğin icadı da benzer şekilde birçok şeyi değiştirdi. Özellikle ilerleyen yıllar içerisinde ilk kara taşıtlarının toplum yaşamında kullanılmasını sağladı ve uzak mesafeleri kat etmek kolaylaştı. Böylece haberleşme yöntemleri de buna paralel bir şekilde ilerledi. Bu arada elbette deniz ve nehir yollarının kullanımı da söz konusudur ama karayolu iletişiminin hızına oranla çok daha ağır olduğundan tercih edilmezdi.

Bugünün haberleşme sisteminin atası sayılan, ulakların belirli bir mesafeyi binek hayvanı veya vasıta değiştirerek ve konaklayarak yol aldığı haberleşme teşkilatını ilk kez M.Ö. 550 yılı dolaylarında Pers Kralı Kurus (Keyhüsrev) gerçekleştirdi. Bu dönemde atlı binici grupları kullanılmaktaydı. Büyük İskender'in Perslerin hâkimiyetine son vermesinden sonra miras aldığı bu haberleşme teşkilâtı, ölümünden sonra Mısır'da kalarak firavun olan ordu komutanı Ptolemeus eliyle sürdürüldü.

Mısır'da gerçekleştirilen bu haberleşme teşkilâtı, aynı zamanda belgelendirilebilen ilk posta sistemi olma özelliğini de taşımaktadır.

Roma İmparatorluğu'nda ise ilk posta istasyonlarını kurduran Julius Cesar oldu. Ancak **"Cursus Publicus"** adı verilen ünlü Roma posta sistemi, İmparator Augustus zamanında kuruldu. İmparatorluğun ana yolları üzerinde, takriben her 6 km'de bir "mutatio posita" adı verilen at ve araba değiştirme istasyonu ile her 37 km'de bir "mansio posita" adı verilen konaklama yeri oluşturuldu. Her bir istasyon, bulunduğu yerin adını taşımaktaydı. Posta kelimesinin de bu "posita" kelimesinden türemiş olduğu kabul edilmektedir.

"Raeda" denilen Roma posta arabası

Posta örgütleri zaman ilerledikçe yayılmaya ve gelişmeye devam etti. İçerisinde bulunduğu dönemin teknolojik şartlarına göre de daha sistemli ve hızlı hâle gelmeye başladı.

Pulun Doğuşu

Birçok ülke, posta sistemlerinin birbirleri ile posta gönderileri yapabilmesi için aralarında posta anlaşması yapmalarını da gerekli gördü. Fakat posta gönderilerindeki çeşitlilik, ağırlık ve ölçülerle para sistemlerinin farklılıklarından dolayı büyük bir belirsizlik ortaya çıktı. Tarife sistemleri zor anlaşılır bir hâl almış, parayı kimin ödeyeceği hususunda anlaşmazlıklar baş göstermeye başlamıştı.

Taşıma ücreti genel olarak gönderiyi alan tarafından ödenmekteydi. Fakat posta rotasında karşılaşılan zorluk ve olumsuzluklar (kazalar, hırsızlıklar, gasplar, ayaklanmalar, savaşlar, istilalar vb.) ücretin artmasına neden olmakta ve alıcı işine gelmediği zaman posta gönderisini almayı reddetmekteydi. Bu durumda hizmetin boşa gitmesinin yanı sıra karşı taraf durumdan habersiz, boşuna bir cevap bekleyip durmaktaydı. Alınamayan hizmet bedeli, ister istemez diğer posta ücretlerine yansımakta ve ücretler sürekli yükselmekteydi. Yüksek ücretler nedeniyle de varlıklı kişilerin dışında kalanların posta haberleşmesinden yararlanabilmeleri hayli zordu.

İşte tüm bu ve buna benzer durumlardan ötürü de posta haberleşmesinin yenilenmesi zorunlu hâle geldi.

1835 yılında İngiltere'de postada gerekli yenilikleri yapmak üzere Rowland Hill iş başına getirildi. İngiliz öğretmen ve sosyal reformcu Rowland Hill, 1837 yılında yazdığı ***"Post Office Reform: Its Importance and Practicability"*** *(Posta Reformu: Önemi ve Uygulanabilirliği)* adlı kitabında, posta ücretinin alıcı yerine gönderici tarafından ödenmesi gerektiğini savundu. Bunun için bazı önerilerde bulundu. İngiltere içinde 15 gram ağırlığındaki tüm gönderiler için 1 penny ücret alınmasını, bedeli belirten bir kâğıdın gönderinin üzerine yapıştırılmasını önerdi. Rowland Hill'in önerisi parlamentoda kabul edildi ve gönderi bedelini gösteren posta pulunun kullanımına başlandı.

Sonradan bir pulun konusu olan Rowland Hill

Kim bilir belki siz bunu bilmiyor ve posta pulunun kullanımına çok daha önceki bir tarihte başlandığını sanıyordunuz!...

Ne yazık ki değil… Para koleksiyonunun tarihçesinin çok daha eski olmasına karşılık, filateli ancak 19. yüzyılın ikinci yarısında başlayabilmiştir.

***

Rowland Hill tarafından ortaya atılan yenileme ile ilgili yöntemler, 1840 yılında İngiliz Posta İdaresi tarafından hayata geçirildi.

Bu yönetmeliğe göre "yarım ons" (14,2 gram) ağırlığa kadar olan yurtiçi mektuplardan, gideceği mesafeye bakılmaksızın 1 penny, mektubun gittiği yerde posta tesis edilmemiş ise 2 penny ücret alınacaktı. Bu posta ücreti gönderen tarafından, satılan posta pulunun zarf üzerine yapıştırılması suretiyle ödenecekti. Kanunlaşan bu yeniliklerle birlikte **6 Mayıs 1840** günü, dünyanın ilk posta pulu "**one penny black**" doğmuş oldu.

Siyah renkte, 240'lık tabakalar halinde basılan bu pul üzerinde Kraliçe Victoria'nın portresi ve 1 penny ibaresi vardı. İkinci pul ise aynı şekilde 2 pence değerinde fakat mavi renkliydi.

Bundan sonra posta pulları, diğer devletlere de yayıldı.

Amerika Birleşik Devletleri'nde ise ilk pul, 1847 yılında "Başkanlar Serisi" olarak tedavüle çıktı. Benjamin Franklin ve George Washington'un resimlerinin bulunduğu bu pullar dört yıl tedavülde kaldı.

1849 yılında da Fransa'da "Ceres Serisi" pullar, Belçika'da da "10 Kron ve 20 Kron" serili pullar basıldı.

Yurdumuzun topraklarında ilk pul, Osmanlı İmparatorluğu'nun Tanzimat döneminde tedavüle çıktı. Osmanlı'nın ilk posta yasası 16 Kasım 1840 tarihinde yürürlüğe girdi; ancak 1862 yılına kadar herhangi bir pul basılmadı. Sultan Abdülaziz döneminde basılan ilk pulların, 1 Ocak 1863 tarihinden itibaren kullanılmasına başlandı.

Osmanlı Devleti'nin ilk pulları dantelsiz ve dikdörtgendi. İlk baskıda 2 adet, ikinci baskıda 4 adet, üçüncü ve son baskıda ise 2 adet üzerlerinde padişahın tuğrasının bulunduğu pullar bastırıldı. Tuğra ve desenler Sikkezenbaşı Abdülfettah Efendi tarafından çizildi. Darphane-i Âmire'de ince kâğıt üzerine taş baskı tekniği (litografya) ile beyaz üzerine siyah şeklinde basılan pullar, anilin boyaya batırılmış süngerle boyandı. Bu ilk pullar, sultanın tuğrasını taşıdığı için **"Tuğralı Pullar"** olarak anıldı.

***

Her ülkenin posta teşkilatı, çağa ve gereksinimlerine ayak uydurarak ilk pullarını bastı ve posta hizmetlerine devam etti. Pullar, dönemin önemli kişilerini, olaylarını ve özel günlerini de betimleyerek hem birer tarihi obje hem de kendi başına birer iletişim aracı hâline geldi. Zaman içerisinde koleksiyonculuk başlayınca farklı çeşitlere de büründü. Bunu filateli bakımından çok değerli olan "ilk gün zarfı" uygulaması izledi.

Hemen her yerde rastlanılan geleneksel tanımına göre ilk gün zarfı, üzerlerine bir anma veya sürekli pul serisi yapıştırılıp konuya ait ilk gün damgası ile damgalanmış, yazı ve motifler taşıyan özel zarftır. Daha ayrıntılı bir tanım vermek gerekirse; üzerinde o gün tedavüle çıkan pulun yapıştırıldığı zarfa (posta kartına veya mektuba), pulun ait olduğu ülke veya bölgedeki yetkili makam tarafından pulun tedavüle çıkarıldığı ilk günün tarihini taşıyan damga uygulanmasına "*ilk gün damgası"*, bu özelliği taşıyan zarf mektup veya posta kartına da "*ilk gün zarfı"* adı verilmektedir.

Eski bir Türk ilk gün zarfı

Kartpostal

Kartpostallar aslında hediyelik eşya olsun diye değil, insanlarla daha hızlı temas kurmak üzere bir iletişim aracı olarak icat edildi. Kişisel kitle iletişiminin de ilk örneği oldu.

1880'li yıllarda Avrupa ve ABD'ndeki hükümetlere bağlı posta idarelerinin, bedeli önceden ödenmiş kartpostalları piyasa sürmesiyle, yazılı iletişimde "kartpostal dönemi" başladı. 1890'lı yıllara gelindiğinde özel matbaaların kendi kartlarını basmaya başlamasıyla kartpostal kullanımı yaygınlaşmaya başladı.

Kartların bir yüzünde ilgili ülkenin dilinde "kartpostal" yazarken, diğer yüzünde de bir illüstrasyon yer almaktaydı.

Dünya kartpostal tarihi uzun bir geçmişe dayanır. Ancak büyük ölçüde yaygınlaşması, Osmanlı Devleti'nin de katılımcı olduğu 1893 Chicago Dünya Sergisi ile başladı. ABD hükümeti, sergi sonrasında posta teşkilâtı aracılığıyla, yayıncılara ilk kez 1 sentlik kartpostallar bastırma izni verdi. Kartların arkasında ise mektuplaşan kişinin yazısı için yer ayrıldı.

Böylelikle kartpostallar, yalnızca bir iletişim aracı olmakla kalmadı, bazı siyasi olayların geniş kitlelere duyurulmasında ve gündem yaratılmasında da rol oynadı.

Dünyanın en eski posta kartlarından biri (1905)

Filateli

Günümüzde mektup, ilk gün zarfı ve kartpostal, dolayısıyla posta pulu tarihe karışmış gibi görünse de geçmiş bir buçuk yüzyılın bu olmazsa olmazı bir koleksiyon hazinesi haline geldi.

Pul koleksiyonculuğunun tüm dünyada kabul edilen adı "filateli"dir. Bu işle amatör ya da profesyonel olarak uğraşan kişilere de "filatelist" denilmektedir.

Filateli, Yunanca philos (sevgi) ve ateles (vergisiz) kelimelerinin bir araya getirilmesiyle oluşturulmuştur. Bu terim 1865 yılında Fransız koleksiyoncu Georges Herpin tarafından çıkarılmış ve bütün dünyada benimsenerek o zamandan bu zamana kullanılmıştır.

Ne var ki filateli çoğunlukla sadece pul koleksiyonculuğu ile karıştırılmaktadır. Oysa pul koleksiyonculuğu posta pulları ve posta pulları ile ilgili maddelerin biriktirilmesinden ibaretken, filateli pullar ile ilk gün zarfı ve kartpostalları, hatta bu amaçla kullanılan damgaları da bir inceleme konusu olarak değerlendirmektedir.

Öğretici özelliği de olan filateli, ilgilenenler için zamanla maddi ve manevi anlamda çok değerli bir koleksiyon oluşturma olanağı vermektedir.

Günümüzde yaygın olarak tematik veya konulu filateli örnekleri vardır. Spor, çiçekler, böcekler, kuşlar, tablolar, kıyafetler ve kişiler gibi tematik koleksiyonlar ilgi çekmektedir.

Filateliye pul incelemesi açısından bakıldığında, koleksiyon dışında pulların incelenerek tarihinden posta gönderisinin sürecine kadar birçok veriyi toplayıp belgeleyen ve bu bilgileri yayınlayan bir alan olarak tanımlayabiliriz.

Tematik filateli, "topikal filateli" olarak da bilinmektedir. Bu, pullarda betimlenen şeyi ifade etmektedir. Bir başka deyişle kuşlar, gemiler, şairler, devlet başkanları, hükümdarlar, askerler, haritalar, uçaklar, uzay aracı, spor figürleri, bitkiler ve böcekler gibi her konuyu içerebilir.

Filateli çalışmaları arasında "posta geçmişi" incelemesi önemli bir yer tutmaktadır. Posta sistemleri ve bunların nasıl çalıştığı, posta pullarının ve kapaklarının incelenmesi, yapısal damgaların tanıtımı, posta sisteminin tarihsel bölümlerini gösteren çalışmaları içermektedir. Bu çalışmalarda posta damgaları, posta idareleri, posta miktarı, harfler, gönderi yöntemleri gibi göndericiden alıcıya kadar giden süreç incelenmektedir.

Hava yoluyla posta tarihini inceleyen "aerofilateli" dalı, posta gönderisinin tarihinden bu yana hava taşımacılığının gelişmesini gözlemlemektedir. Hava postalarının tüm yönleri uzmanlar tarafından kapsamlı olarak incelenmekte ve belgelendirilmektedir.

Filateli çalışmasında, ayrıca, damgalı zarf, kartpostal, mektup yaprağı, kabartmalar, baskılı damga ve işaretler gibi detaylar da incelenmektedir. Propaganda içerikleri, bayram mühürleri gibi etiketler de filateli alanına giren diğer detaylardır.

Gelir elde edilen hukuki belgeler, mahkeme harçları, makbuzlar, tütün ve alkollü içecekler, uyuşturucular ve ilaçlar, oyun kartları, avlanma lisansları ve gazeteler gibi alanlarda vergi veya harç toplamak için kullanılan pulları inceleyen filateli dalı da "gelir filateli" adıyla incelenir.

Bu çalışmalar, belgelendirilerek birçok dergi ve kitapta yayınlanmıştır.

Dünya genelindeki pul koleksiyoncuları ve filatelistler arasında değerli görülen, ender bulunan, dolayısıyla çok değerli pullar vardır. Bu pullar, filateli literatüründe "dünya klasikleri" olarak nitelenir. Bu konunun ayrıntıları çok ilginçtir ama bu çalışmanın amacının kapsamı dışında kalır. Ancak şunlara değinmeden geçmeyelim:

En ender ve pahalı Alman pulu, bugün sadece 3 adet damgalı mevcudu bulunan 9 Kreuzer değerindeki, hata sonucu pembe (rosa) yerine mavi-yeşil renkli basılan Baden pulunun bir teki 1985'te Almanya-Wiesbaden'deki bir müzayedede 2,3 Milyon Mark (yaklaşık 1,1 Milyon Euro) bedelle satılmıştır.

İsveç'in meşhur "Tre Skilling Banco" unvanlı 1855 tarihinde tedavüle çıkartılan bu pulu dünyada tek olup, yeşil yerine sarı portakal renginde basılmıştır. Bu pul da 1995'te İsviçre'deki bir müzayedede 2,5 Milyon İsviçre Frangı (yaklaşık 2,2 Milyon Euro) bedelle satılmıştır.

Masonik Filateli

Tematik Filateli'nin bir dalı da masonik simgeleri, Masonluğun ilgi alanına giren konu ve olayları, ünlü masonları ve daha birçok olguyu içeren "Masonik Filateli"dir.

Masonik Filateli aslında hayli geniş çaplı bir ilgi ve inceleme alanıdır. Şöyle ki, sadece masonik simge, kişi veya olayların yer aldığı pullar ile ilk gün zarfı ve posta kartlarını değil, aynı zamanda bunların her bakımdan hikâyesini de incelemeyi kapsar. Örneğin dünyanın ilk posta pulunun, üzerinde Kraliçe Victoria'nın portresi bulunan siyah renkli bir pul olduğunu belirmiştik. Bu pulun üzerinde herhangi bir masonik simge ya da figür yoktur ama bu pul Jacob Perkins adlı bir mason tarafından basılmış olduğu için Masonik Filateli kapsamında yer alabilir.

Nitekim bu bilgi değerlendirilmiş ve 1958 yılında İngiltere'de Jacob Perkins anısına bir ilk gün zarfı düzenlenmiştir.

Şimdiye kadar sayılanlara göre, toplam 83 ülkede üzerinde ünlü bir masonun, daha doğrusu mason olan bir ünlünün portresi bulunan 1250 pul basılmış olduğu düşünülmektedir. Aynı pulun farklı renkleri ve kullanım tarihinde farklı bedelleri olduğu da göz önüne alınınca, bu sayı çok daha artar.

Masonik filatelinin ilk dönemlerinde amacı, birçok bilgi dağılımının elde edilmesinin verdiği keyifli bir hobi olmasının dışında, posta pullarının bir kitle iletişim aracı görevi görmesi vasıtasıyla masonik araştırmaların yayılmasına katkı sağlanmasıydı. Şimdiki çalışma alanı ise masonik içerikli özel olayları, durumları belirten pullar, ilk gün zarfları, posta kartları, masonik mühürler ve damgalar ile genişleyen birçok konuyu içermektedir.

Masonik Filateli hayli kapsamlı ve bunun yanı sıra çokça sayıda detayı da bünyesinde barındıran, özenli ve titiz bir incelemeyi gerektiren bir alandır. Buna şöyle bir baktığımızda bile karşımıza fevkalade bir hazine çıkmakta, âdeta Masonluğun tarihi ve buna paralel hatıralar da gözler önüne serilivermektedir.

Bu yazının kaynakçası:

- https://www.kadikoyfilateli.org
- https://www.makaleler.com/filateli-pulculuk-nedir-tarihi-ozellikleri-cesitleri
- http://www.muzayededunyasi.com/bilgi-bankasi/filateli-ve-pul-koleksiyonculugu-nedir/#.XTDeJa3BJE4
- http://www.lacivertdergi.com/dosya/2018/04/14/turk-tarihinin-pul-hali
- http://www.pttpulmuzesi.org.tr/PageDetail.aspx?PID=5
- https://netnedir.com/filateli-nedir-tarihi-ve-ozellikleri/
- http://turkfilateliakademisi.org/wp-content/uploads/2015/09/Kadinlar-Kongresi.pdf
- https://tuckahoelodge347.org/lodgeContent/nuggets_2011/10%20October%20-%20Masonry%20on%20Postage%20stamps%20exhibit.pdf

Açıklama

"Masonik Filateli" terimi kullanıldığında, koleksiyonu yapılan üç öğeden söz ediliyor demektir:

1- Masonik nitelikli bir pul...

a) Bu nitelikteki bir posta pulu,
b) Yine bu nitelikte ama bir başka amaçla (örneğin bir anı olsun diye) çıkarılmış ve postada kullanılmayan bir pul.

2- **Masonik nitelikli ilk gün zarfı…**

Bir olayın ya da bir kişinin kutlanması ya da anılması dolayısıyla, postada kullanılmak üzere çıkarılmış bir özel zarf... Bu zarfların iki türü vardır:
a) Yeni çıkarılmış pulun da damgalandığı bir posta zarfı,
b) İlgili ülkede herhangi başka bir pulun kullanılıp damgalanmış olduğu zarf.

3- **Masonik bir nitelik taşıyan posta kartı...**

Bunun da ilk gün zarfı gibi iki türü olabilmektedir. Ayrıca, -özellikle 19. yüzyılda- baskısız posta kartları oluşturulmuş olduğu da görülmektedir.

Bu arada bir de *"dönüştürme"* diyebileceğimiz pullardan da söz edebiliriz. Bu ise, herhangi bir pulun üzerine Masonluk ile bağlantılı olabilecek bir simge biçiminde bir damganın basılmış olmasıdır. Eskiden yapılan bu işlemin bazı örneklerini göreceğiz.

Bu çalışmada sadece internet üzerinde veri toplaması yapılarak, öncelikle kaynakçada belirtilen internet sitelerinin taranması suretiyle 2500 dolayında pul, ilk gün zarfı ve posta kartı toplanmış, bunlar coğrafi bölgelerde ülkelere bölünmüş ve her bir ülkede çıkarılmış oldukları tarihlere göre sıralanmışlardır. (Konuyla bağlantılı herhangi bir materyal bulunamamış ülkeler belirtilmemiştir.)

Hiç kuşkusuz, bu sınırlı araştırmayla elde edilememiş masonik filateli öğeleri de vardır. Sadece kapsamının uzunluğu nedeniyle kitap biçimi verilmiş bu çalışma çok zenginleştirilebilir.

***

Dünya çapında Masonik Filateli'ye bakıldığında, hemen her ülkede bu kitapta yer verilenlerden çok daha fazla sayıda pul görülmektedir. Bu durum, "mason" olduğu bilinen ünlü ya da önemli kişilerin resimlerinin üzerinde bulunduğu tüm pulların "masonik" sayılmış olmasından ileri gelmektedir.

Oysa o kişilerin resimlerine posta pulları üzerinde yer verilirken, bu uygulama o kişilerin mason oluşlarından ötürü değil, ünlü ya da önemli oluşlarından dolayıdır. Bir diğer deyişle, o kişiler mason olmasaydı da posta pullarının üzerinde resimleri bulunacaktı.

Böyle bir durumda örneğin Amerika Birleşik Devletleri'nde üzerinde George Washington'un resminin yer aldığı herhangi bir pul, genel olarak Masonik Filateli çerçevesinde üzerinde başka bir masonik belirtke olmasa bile "masonik" sayılabilmektedir.

Nitekim bu durum bu kitapta yer verilmemiş olan bazı ülkeleri de dünya çapındaki Masonik Filateli'ye eklemiş durumdadır. Ender olmakla birlikte aynı durum ilk gün zarflarında ve kartpostallarda da görülebilmektedir.

Bu kitapta ise, böylesinin "anlamsız" olacağı ve boşuna yer kaplayacağı gerekçesiyle sadece üzerinde bir masonik belirtke bulunan öğelere yer verilmiştir. Adının **"Filatelide Masonluk"** olarak seçilmiş bulunmasının gerekçesi de budur.

Bu sunuştan sonra şu beş bölüme bakmak gerekiyor:

1- Filatelide_Masonluk_1_ABD_ve_Kanada
2- Filatelide_Masonluk_2_Güney_Amerika_Orta_Amerika_Karayipler_ve_Antiller
3- Filatelide_Masonluk_3_Britanya_ve_Batı_Avrupa
4- Filatelide_Masonluk_4_Kuzey_Orta_Güney_ve_Doğu_Avrupa
5- Filatelide_Masonluk_5_Türkiye_Ortadoğu_Asya_Avustralasya_ve_Afrika

Tüm Çalışmanın Kaynakları

- http://bytown.ottawamasons.ca
- http://criticalbelievers.proboards.com/thread/1782/on-masons?page=2
- http://docplayer.com.br/67745414-A-maconaria-na-historia-postal.html
- http://gwmasonicstampclub.com/
- http://gwmsc.tripod.com/cgi-bin/GWMSC-home.htm
- http://mysticum.cc/?Masonic-Phila
- http://philateliemaconnique.blogspot.com/
- http://philateliemaconnique.blogspot.com/
- http://philateliemaconnique.blogspot.com/p/etudes.html
- http://www.ansichtskarten-center.de/freimaurer-logen/
- http://www.emerton-court.eu/Pyramid/pyr342.htm
- http://www.freemasons-freemasonry.com/FCD.html
- http://www.mscnewyork.net/
- http://www.mscnewyork.net/index.php
- http://www.museujosebonifacio.org.br/museu/subcategoria/Selos/
- http://www.phoenixmasonry.org/masonicmuseum/fdc_table_of_contents.htm
- http://www.postalhistorystore.com/event-covers?product_id=77837
- http://www.soficur.org.br/site/arqGrd/POSTAL.pdf
- http://www.thematic-club.ch/page/rwi-page-cata-lg-fr-scat-aufm-ord-num-tr-desc.html
- http://www.winkelmass-das-magazin.de
- https://docplayer.net/49591850-Masonic-postage-stamps.html
- https://docplayer.net/63773944-Masonic-postage-stamps.html
- https://fr.shopping.rakuten.com/s/timbres+franc+maconnerie
- https://freimaurer-wiki.de/index.php/Philamasonica#Philatelie_und_Freimaurerei
- https://hdphilatelist2.com/collections/postal-history-covers/fraternity-masonic
- https://liberdadeeamorcassia.mvu.com.br/site/maconaria-nos-selos/eVV5ShVCih0-3/atr.aspx
- https://picclick.com/LITHUANIA-Scott-214-1927-Double-Cross-15c-red-312578741479.html
- https://topicalcovers.com/index.php/192/freemasonry
- https://tr.pinterest.com/juntatimbres/filatelia-masonica/
- https://twitter.com/pragamasonica
- https://www..ebay.co.uk/bhp/masonic-stamps
- https://www.accrophil.fr/index.php/accueil/categories/franc_maconnerie_14695
- https://www.akpool.de/kategorien/33146-ansichtskarten-freimaurerlogen
- https://www.brazilstamps.com.br/maconaria
- https://www.delcampe.net
- https://www.delcampe.net/fr/timbres?f=organisations:franc-maconnerie
- https://www.ebay.ca/dsc/Stamps/260/i.html?Brand=%21&_nkw=freemasons
- https://www.ebay.co.uk/bhp/masonic-stamps
- https://www.ebay.it/sch/Erinnofilia-/121993/i.html?_nkw=francobolli+massoneria
- https://www.freestampcatalogue.com/stamps/various/freemasonry
- https://www.glosmasons.org.uk/sites/www.glosmasons.org.uk/files/the_maurice_beazley_collection.pdf
- https://www.glosmasons.org.uk/sites/www.glosmasons.org.uk/files/w849-mpc-v2.pdf
- https://www.issoire-philatelie.com/prestashop/fr/timbres-de-france-2003/4643-timbre-france-yvert-no-3581-la-franc-maconnerie.html
- https://www.pinterest.com/rupellow/masonic-stamps/
- https://www.stampboards.com/
- https://www.wikitimbres.fr/timbres/8610/la-franc-maconnerie-francaise-1728-2003